

Jernej Pirc, nacionalni direktor za Biznis network internešenel Adria

Preduzetnici nisu savladali sva pravila uspešnog poslovanja

Sudeći prema statističkim podacima 40 odsto pred-uzetnika u SAD propad-
ne u prvoj godini. Alar-
mantan je i podatak da se
čak 80 odsto malih i
srednjih preduzeća, kao i pred-
uzetnika, koji su preživeli prvu
godinu poslovanja, ugase u na-
rednih pet godina. Situacija nije
mnogo bolja ni u Sloveniji, gde
je Biznis network internešenel
(BNI) prisutan kako bi pomo-
gao preduzetnicima, malim i
srednjim preduzećima da šire-
njem biznisa ojačaju privredni
ambijent. Rezultati istraživanja
BNI pokazuju da samo 65 odsto
slovenačkih preduzetnika preži-
vi prvih pet godina. Činjenica je,
takođe, da preduzetnici dobro
poznaju svoju delatnost, ali da
još nisu savladali sva pravila us-
pešnog poslovanja - kaže za Da-
nas Jernej Pirc, nacionalni di-
rektor za Biznis network inter-
nešenel Adria, koji je nedavno
posetio Srbiju.

Podaci BNI govore da se 98
odsto kompanija oslanja na sti-
canje novih klijenata pomoću
preporuka, ali samo tri odsto
kompanija ima razvijen sistem
za generisanje biznisa tom me-
todom. Ova, inače najveća orga-
nizacija na svetu za poslovno i
preduzetničko umrežavanje
uspela je da razvije univerzalni
sistem za poslovnu saradnju po-
moću preporuka između čla-
nova kompanija, primenljiv na sva
lokalna tržišta. Pirc smatra da u
regionu Jugoistočne Evrope ne-
ma dovoljno poslovnih škola
koje na adekvatan način edu-
kuju preduzetnike za bavljenje bi-
znisom, ali ukazuje i na to da ni
sami preduzetnici-početnici ne
planiraju da investiraju u ta spe-
cifična znanja. Osim toga, jedan
od razloga zašto ta znanja ne
usvajaju jeste i nedostatak vre-
mena jer su fokusirani na svoju
osnovnu delatnost.

- Verujem da je svako udru-
živanje preduzetnika bazirano na
etičkim standardima dobro za
razvoj privrede. Kad je počela
ekonomska kriza, političari nisu
znali na šta da se fokusiraju i gde
da pronađe izlaz. Slično je i da-
nas. Nije tako veliki broj zemalja
u kojima se aktivnom politikom
podržava razvoj mikro, malih i

Podaci BNI govore da se 98 odsto
kompanija oslanja na sticanje novih
klijenata pomoću preporuka, ali samo tri
odsto kompanija ima razvijen sistem za
generisanje biznisa tom metodom

Samo 65 odsto slovenačkih preduzetnika preživi prvih pet godina poslovanja: Jernej Pirc

srednjih preduzeća, što je i te ka-
ko važno, jer za izlazak iz krize
nije dovoljan samo opstanak ve-
likih preduzeća i kompanija. Ve-
oma je važno stvoriti uslove i za
proaktivan razvoj mikro, malih
i srednjih preduzeća, koji ukup-

no zapošljavaju veći broj radni-
ka - tvrdi Pirc.

Biznis network internešenel je
od juna prisutan i u Srbiji. Time
je i preduzetnicima, kao i vlasni-
cima malih i srednjih preduzeća
u Srbiji, pružena šansa ne samo
da uvećaju obim posla već i da
steknu nove klijente, razmenju-
jući ideje. Na pet kontinenta tre-
nutno deluje više od 7.100 BNI
grupa, u koje je uključeno više od
179.000 kompanija. U 2014. go-
dini su članovi BNI grupa raz-
menili više od 6,6 miliona poslo-
va odnosno poslovnih uputnica
i kroz poslove ostvarili oko 8,6
milijardi dolara.

M. S.

Sanja Popović Pantić, predsednica Udruženja poslovnih žena Srbije

Oskudica povoljnih kredita guši ženski biznis

Mirjana Stevanović

Međunarodna konfe-
rencija „Preduzetni-
ce za novo doba -
nove mogućnosti za
oživljavanje privre-
de u regionu“, koja
je u organizaciji Udruženja po-
slovnih žena Srbije, održana u
Beogradu, okupila je predstav-
nice relevantnih institucija i or-
ganizacija za žensko preduzetni-
štvo iz Albanije, Bosne i Herce-
govine, Crne Gore, Hrvatske,
Kosova, Makedonije i Srbije. Bi-
la je to prilika da se ukaže na
probleme sa kojima se preduzet-
nice u regionu Zapadnog Balka-
na suočavaju, ali i na potrebu
umrežavanja, odnosno usposta-
vljanja regionalne mreže za raz-
voj preduzetništva žena. Kreato-
rima ekonomske politike posla-
te je poruka da bi trebalo da
unaprede ambijent, neophodan
za razvoj malih i srednjih pre-
duzeća posebno onih čiji su vla-
snici žene. To, između ostalog,
podrazumeva uključivanje
preduzetnica u lance dobavljača,
njihovu edukaciju, kao i bolji
pristup izvorima finansiranja.
Jedan od zaključaka ovog skupa
odnosi se na primenu sistem-
skih rešenja razvoja i osnaživa-
nja malih i srednjih preduzeća
koja su već definisana kroz prin-

cipe Akta o malom biznisu EU.
Svoje utiske sa ove konferencije,
u razgovoru za Danas, prenosi
dr Sanja Popović Pantić, pred-
sednica Udruženja poslovnih
žena Srbije.

● **Stvaranje klastera u raznim oblastima poslovanja gotovo je imperativ tržišne ekonomije i savremenog načina poslovanja. Da li se, i kad je reč o ženskom biznisu, razmišlja o umrežavanju radi zajedničkog nastupa na trećem tržištu?**

- Žensko preduzetništvo, kao
poseban sektor, prepoznato je i
na nivou Evropske unije, kon-
kretno u projektu Evropska
mreža preduzetništva (Enterpri-
se Europe Network-EEN) koji se
sprovođi više od decenije u pe-
desetak zemalja sveta, ne samo
Evrope. Kao neko ko je na čelu
sektorske grupe za žensko pre-
duzetništva u EEN-u, zastupam
stav da su ženski biznisi kom-
plementarni i da je ekonomski
veoma opravdano da se udru-
žu i zbog toga, ali i zbog činjenice
da je reč o, mahom malim, fir-
mama koje i kada su iz istog sek-
tora, imaju interesa da se udru-
že kako bi povećale svoje kapa-
citetu za nastup na trećim tržišti-
ma. Dakle, interes za zajednič-
kim nastupom postoji i kod po-
tencijalnih konkurentkinja, jer
ne mogu često da odgovore zah-
tevim velikih tržišta, ali i kod
preduzeća čija je delatnost kom-

plementarna. Upravo to se već i
dešava sa firmama u regionu.

● **Da li je udruživanje provere-
ni recept za lakši pristup sredi-
stima iz evropskih fondova?**

- Što se tiče generalno pristu-
pa evropskim fondovima za
MSP, moj utisak je da tu ima do-
sta mistifikacije. Naime, ta sred-
stva su, uglavnom posredno, do-
stupna MSP uz izuzetak nekih
novih programa i instrumenta,
pomenutu SME instrument u

stva, većini malih i srednjih
preduzeća nisu dostupni, iako
su ovi fondovi veliki. S druge
strane, strukturni fondovi još
uvek nisu dostupni državama
kandidatima za članstvo u EU,
tako da su vlasnici većine malih
i srednjih preduzeća u Srbiji mo-
gli da osete neke benefite od
„evropskih fondova“ najčešće
kroz povoljnije investicione kre-
dite, koje su povremeno dostu-
pni preko komercijalnih banaka.

Kreditni za samozapošljavanje žena

● **Inovacije u oblasti finansiranja podrazumevaju i uvođenje tzv. zele-
nog i solidarnog bankarstva, kao i Islamski model kreditiranja. Koje su
glavne prepreke tom načinu finansiranja na tržištu Srbije i kakva su is-
kustva zemalja gde se ti modeli primenjuju?**

- Projekat Gramin banke, za koju je Muhmed Junus dobio Nobelovu nagradu
za mir, mogao bi da bude uzor mnogim institucijama u sferi mikrokredita. Iako
je prevashodni cilj osnivanja ove banke borba protiv siromaštva u nerazvijenim
zemljama, poput Bangladeša, ipak ovaj model je zaživio i u razvijenim delu
sveta, pa je tako implementiran i u nekoliko opština u Turskoj. Reč je o malim
kreditima sa niskim kamatnim stopama koji su milionima žena pomogli da se
samozapole. Ali, da bi se ovakvi projekti uspešno realizovali potreban je zako-
nodavni okvir, mada je primenljiv i u zemljama bez adekvatne pravne regula-
tive. To me je podsetilo i na situaciju u Srbiji gde je u izvesnoj meri prisutno mi-
krokreditiranje uglavnom u agro sektoru i kroz donatorske programe, što je ogra-
ničeno, upravo zbog nedostatka pravnog ambijenta.

● **Sudeći prema rezultatima istraživanja Regionalnog centra
za razvoj preduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne
Evrope - SEECEL u zemlja-
ma ovog regiona, koje se pripre-
maju za ulazak u EU, predu-
zetnice su nedovoljno iskori-**

šćen resurs za osnivanje pre-
duzeća i stvaranje novih radnih
mesta. Šta su, prema Vašoj
oceni, glavne kočnice razvoja
tog sektora?

- Prepreke variraju od zemlje
do zemlje: na primer odsustvo
zakona o mikrofinansiranju je
nešto što povezuje Srbiju, Crnu
Goru i Makedoniju. Naime, ka-
ko su preduzeća, čiji su vlasnici
žene, mahom mikro veličine,
važno je da se ova oblast pravno
reguliše i da se izvori finansira-
nja malih i mikro preduzeća di-
verzifikuju. U ovom trenutku u
čitavom regionu vlada prava
oskudica povoljnih kredita, tako
da su šanse za razvoj ženskog bi-
znisa svedene na minimum. Po-
stoje, međutim, različiti pro-
gram nefinansijske podrške, ko-
ji su takođe veoma važni, mada
su za internacionalizaciju poslo-
vanja ženskih firmi neophodni
adekvatni finansijski instru-
menti. Na potrebu usvajanja za-
kona o zajedničkim ulaganjima,
što je inače veoma važno za
preduzeća u ekspanziji, ukazali
smo i mi i naše kolegice iz Ma-
kedonije.

● **Sve ukazuje na to da uticaj
preduzetnica na ambijent u
kojem posluju nije tako izra-
žen. Šta se na tom planu može
učiniti i kakva su iskustva po-
slovnih žena u drugim zemlja-
ma u regionu Zapadnog Bal-
kana?**

Interes za
zajedničkim
nastupom postoji i
kod potencijalnih
konkurentkinja,
jer često ne mogu
da odgovore
zahtevima velikih
tržišta, ali i kod
preduzeća čija
je delatnost
komplementarna.
Upravo to se već i
dešava sa firmama
u regionu

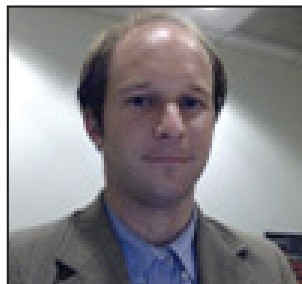
Ženski biznisi su
komplementarni
i ekonomski je
opravdano da se
udružuju:
Sanja Popović Pantić

Gabrijel Zicman ima rešenje za utaju poreza

Poreski rajevi kriju 7,6 biliona dolara

Džon Bredford Delong

Majkl M. Delong

Poreski rajevi su po svojoj
prirodi tajnoviti i teško je
proniknuti u načine njio-
vog funkcionisanja. Poenta nji-
hovog postojanja odnosi se na
skrivanje bogatstva, a nedavno
objavljena studija Gabrijela Zi-
cmana „Skriveno bogatstvo naci-
ja: pljačka preko poreskih rajeva“,
otkriva, kao nikada ranije, opseg
njihove uloge u globalnoj eko-
nomiji. Zicman razmatra nelogi-
čnosti u svetskim deviznim rez-
ervama kako bi se obezbedile naj-
preciznije i najpouzdanije brojke
o količini novca deponovanog u
poreskim rajevima. On procenju-
je da je oko osam odsto svetskog

poreskog raja ne radi se o najpri-
vlačnijem mestu za deponova-
nje novca. Jedan od razloga
zbog kojih je teško eliminisati
poreske rajeve odnosi se na to
što ih zvaničnici u vladama ne
doživljavaju na isti način. Bilo da
je reč o delovima sveta u kojima
je korupcija široko rasprostranje-
na, poput Rusije, Kine i većini ze-
malja na Bliskom istoku, mnogi
predstavnici države ne doživlja-
vaju navedenu praksu kao „pro-
blem prikrivanja prihoda“, već
kao atraktivan posao. Čak i u Sje-
dinjenim Državama suviše je če-
sto slučaj da se mere osmišljava-
ju ne da osujete, već da omogu-

nacionalni suverenitet suviše va-
žan da bi bio potčinjen među-
narodnim poreskim zakonima, a
smatra se da plutokrate imaju
primat nad izabranim političari-
ma i zaposlenima u javnoj službi.
S druge strane, pre više od jed-
nog veka, tadašnji guverner Nju
Džersija Vudrou Vilson, ubedio je
zakonodavce da izadu iz posla
utaje korporativnog poreza. Sto-
ga, oni koji tvrde da je nemogu-
će uspostaviti uravnotežene me-
re na međunarodnom nivou iz-
begavaju da kažu da taj zadatak
uvek izgleda nemoguće, sve do
trenutka kada se uslovi ne izme-
ne i sve iznenađeno ne dođe na
svoje mesto.

Poreski rajevi, dakle, mogu
da budu eliminisani, samo je po-
trebno „zakrpati“ rupe u zakonu
koje omogućavaju utaju poreza
i pokrenuti mehanizme prinud-
ne naplate. Prvi korak trebalo bi
da bude unapređenje transpa-
retnosti, jer „sunčeva svetlost je
najbolji lek“. Zicman se, između
ostalog, zalaže za jedinstven
globalni registar - javnu bazu
podataka koja bi sadržala deta-
lje o vlasništvu nad finansijama.
Drugi korak treba da bude odre-
đivanje osnovice korporativnog
poreza na osnovu prodaje odre-
denog proizvoda i plata isplaće-
nih zaposlenima, a ne na osno-
vu prijavljenog profita. Kao što
on ukazuje, kompanija može da

Procenjuje se da je oko osam odsto
svetskog bogatstva, odnosno 7,6 biliona
dolara, skriveno na mestima poput
Švajcarske, Bermudskih i Kajmanskih
ostrva, Singapura i Luksemburga

bogatstva, odnosno 7,6 biliona
dolara, skriveno na mestima po-
put Švajcarske, Bermudskih i Kaj-
manskih ostrva, Singapura i Luk-
semburga. To je više bogatstva
nego što ukupno poseduje siro-
mašnji deo planete, odnosno 7,4
milijardi ljudi. Navedena cifra je
još značajnija ako se ima u vidu
da se odnosi na novac koji bi tre-
balo da se nalazi u poreskoj bazi.
Ukoliko bogate države u Evropi,
ili SAD ne mogu delotvorno da
oporezuju bogate, imaće malo
šansi da očuvaju socijaldemo-
kratska načela i spreče produbljiva-
nje nejednakosti, što je od ne-
davno postala česta pojava u nji-
hovim ekonomijama. Istovreme-
no, nema nade da će države
uspeti da uspostave napredan si-
stem oporezivanja ukoliko ne
uđu u trag bogatstvu plutokrata.

Zicman se oslanja na nepo-
tvrdnju tvrdnju da će važni po-
daci biti pronađeni u onome što
se obično klasifikuje kao „greške
i propusti“. Ipak, postoje valjani
razlozi da su cifre koje navodi re-
alne. Prema izveštajima Central-
ne banke Švajcarske, stranci sa-
mo u bankama te države pose-
duju 2,4 biliona dolara. Iako Švaj-
carska ima reputaciju najstarijeg

će utaju poreza posredstvom
poreskih rajeva. Bivši pred-
stavnik administracije predsednika
Džordža Buša je to objasnio na
sledeći način „u krajnjoj liniji, ra-
di se o slobodi“. Zbog takvih me-
toda prihodi od poreza na dobit
američkih korporacija umanjani
su od kasnih devedesetih godi-
na 20. veka za trećinu. Najlakše
je reći da se ne ništa ne može učini-
ti da se reše problemi. Tako se, iz-
među ostalog, konstatuje da je

premesti svoje sedište i upotre-
bi mehanizme da bi smanjila
poreske obaveze, ali premešta-
nje zaposlenih izvan nacional-
nih granica je teže, kao što je ne-
moguće premestiti kupce.

Džon Bredford Delong je
profesor ekonomije
na Univerzitetu Berkli,
a Majkl M. Delong je
aktivista organizacije
„Razoružajmo Oregon“

Copyright: Project Syndicate 2015.
www.project-syndicate.org